

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Липко Варвари Юріївни
Прізвище, ім'я, по батькові студента(ки)

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавра

Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його покращення на
прикладі ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк, Волинська обл.
назва теми

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
Назва

КРФБС 020054.01.15.00

Виконав: студент IV курсу, групи ФБС-20-1 Варв Варвара ЛИПКО
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: канд. екон. наук, ст. викладач Сидорчук Іванна СИДОРЧУК
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер: доцент У Інна ДОЩЕНКО
Посада Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Зав. кафедри ФБСС

д-р. екон. наук., професор Хрущ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

14 06 2024 р.

Хмельницький 2024

Зміст

Вступ	5
1 Теоретичні основи аналізу фінансового стану підприємства	7
1.1 Економічна сутність, завдання, джерела та ключові аспекти проведення аналізу фінансового стану підприємства	7
1.2 Характеристика сучасних методик аналізу фінансового стану підприємства	14
2 Аналітико-практичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства	25
2.1 Аналіз сучасного стану розвитку підприємств України та фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл» за 2021-2023 роки	25
2.2 Шляхи покращення фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл»	42
Висновки	52
Список використаних джерел	55
Додатки	59

Вступ

В умовах ринкової економіки ефективність управлінських рішень на мікро- та макрорівнях значною мірою залежать від результатів аналізу фінансового стану суб'єктів підприємництва, зміст якого виходить за межі обчислення окремих коефіцієнтів і вимагає вивчення комплексу показників, які відображають різні функціональні аспекти діяльності підприємства. А нестабільність економіки ще й в умовах війни обумовлює необхідність для кожного підприємства в Україні постійно шукати шляхи підвищення ефективності своєї діяльності.

Проблемам аналізу фінансового стану вітчизняних підприємств та пошуку шляхів його покращення присвячено багато робіт українських та закордонних вчених-економістів, серед яких доцільно виділити праці М. Білик, А. Череп, Л. Кириченко, О. Олійника, В. Демчук, Є. Хелферта, Ж. Рішара, Е. Альтмана, Ю. Ковтуненко, Р. Костирко, Н. Конєвої, В. Чепка, Й. Сороки, О. Філімоненка та інших [1-43]. Автори по різному визначають категорію «фінансовий стан підприємства» і, відповідно, мають різні точки зору щодо системи показників, що характеризують фінансовий стан. Тому виникає необхідність у подальшому теоретичному та методологічному опрацюванні комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень та практичних підходів щодо аналізу фінансового стану підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та характеристики фінансового стану підприємства;
- визначити основні завдання, джерела та ключові аспекти проведення аналізу фінансового стану підприємства;
- дослідити сучасні методики аналізу фінансового стану підприємства;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність ТОВ «Клауд Кастрл» та його фінансовий стан у 2021-2023 роках;

– визначити шляхи покращення фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл». Об'єктом кваліфікаційної роботи є фінансовий стан підприємства.

Предмет дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі використані загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, метод узагальнення (для вивчення теоретичних основ фінансового стану підприємства); методи групування і систематизації (для дослідження методів аналізу фінансового стану підприємства); логічний і системний методи (для систематизації джерел формування оптимального фінансового стану підприємства); метод статистичних порівнянь (для визначення стану та структури активів та пасивів ТОВ «Клауд Кастл»). Окрім того, для наочного відображення результатів дослідження були використані графічні та табличні методи.

Практична значимість одержаних результатів полягає в тому, що запропоновані напрями удосконалення аналізу фінансового стану та проведені розрахунки можуть бути використані підприємствами України для оптимізації їх фінансового стану з метою подальшого їх успішного розвитку.

Інформаційну базу проведеного дослідження становили: нормативно-правові акти України, які регулюють діяльність вітчизняних підприємств; наукові публікації зарубіжних та українських вчених, що стосуються теорії, методології та практики аналізу фінансового стану підприємств; матеріали науково-практичних конференцій; статистичні дані оприлюднені Державною службою статистики в Україні; фінансова звітність ТОВ «Клауд Кастл» за 2021-2023 роки та інформація, отримана з ресурсів мережі Інтернет.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи 54 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 14 рисунків. Список використаних джерел складається із 43 найменувань.

1 Теоретичні основи аналізу фінансового стану підприємства

1.1 Економічна сутність, завдання, джерела та ключові аспекти проведення аналізу фінансового стану підприємства

Насамперед для дослідження сутності трактування поняття «фінансовий стан підприємства» доцільно звернути увагу на діючі нормативно-правові документи (акти), що регулюють дане питання.

У Положенні «Про порядок щодо здійснення аналізу фінансового стану підприємства, що підлягають приватизації», затвердженим Наказом МФУ та ФДМ України від 26.11.2001 року № 49/121 «фінансовий стан підприємства» трактується як сукупність показників, які відображають наявність, розміщення та використання ресурсів підприємства, реальні та потенційні можливості підприємства [39]. Однак це твердження є досить суперечливим, тому що фінансовий стан можна визначити на базі певної сукупності показників, однак він не є сукупністю показників.

У Методичних рекомендаціях щодо аналізу фінансово-господарського стану підприємств або організацій Державної податкової адміністрації України зазначено, що фінансовий стан є комплексним поняттям, що відображає рейтинг (положення) підприємства на фінансовому ринку, його кредитоспроможність і податкоспроможність характеризується певною системою показників, які визначаються на конкретну дату [35]. Щодо даного трактування поняття неточності виникають у достатньо суб'єктивному формуванні рейтингу підприємства на ринку фінансових послуг, тому що не відомо, за якою конкретно методикою даний рейтинг будується, й яким способом характеризувати при цьому фінансовий стан підприємства. Окрім того, вважаємо не доцільним звужувати трактування поняття фінансового

стану до відображення тільки кредитоспроможності та податкоспроможності підприємства.

Сутність фінансового стану підприємства неодноразово розглядали у своїх працях зарубіжні й вітчизняні вчені, однак на сьогодні немає єдиної точки зору щодо трактування даного поняття. Узагальнюючі різні визначення сутності фінансового стану підприємства (таблиця 1.1) доцільно виділити декілька основних підходів.

Представники першого підходу характеризують фінансовий стан як рівень ефективності або збалансованості фінансових ресурсів на певний момент часу (І. О. Бланк, А. Д. Шеремет, Є.В. Нелгашев, Ю. С. Цалко). Досить доцільним є виділення у даних визначеннях конкретної дати, на яку проводиться оцінювання фінансового стану. Це пов'язане із тим, що форма 1 «Баланс» або «Звіт про фінансовий стан», яка є основою при здійсненні розрахунків, складається на певну дату, тому і результати також можна оцінювати на цю ж дату.

До другого підходу можна віднести представників науки, які трактують фінансовий стан як спроможність підприємства здійснювати господарську діяльність (М. Д. Білик, І. М., Н. О. Коломієць, О. О. Коломієць).

Ми вважаємо, що з одного боку фінансовий стан свідчить про спроможність підприємств здійснювати свою діяльність. Проте, таке визначення у повній мірі не відображає основні характеристики фінансового стану суб'єкта господарювання.

До третього підходу відносять вчених, що характеризують фінансовий стан як комплексне поняття та відокремлюють ряд характеристик (Я. М. Дем'яненко, В. О. Соколовський, А. М. Подоляк). Даний підхід вважаємо одним із найбільш обґрунтованих, оскільки у визначенні є безпосередньо ознаки й напрямки (або показники), які характеризують фінансовий стан.

Четвертий підхід щодо визначення фінансового стану зводиться до його трактування як економічної категорії (Г. В. Савицька, О. О. Томілін, С. А. Лесюк). На нашу думку даний підхід є досить суперечливим і таким, що

потребує більш детального обґрунтування, тому що будь-яка економічна категорія є поняттям, однак не кожне поняття є при цьому економічною категорією.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення сутності фінансового стану підприємства

Автор, джерело	Трактування поняття «фінансовий стан підприємства»
О. Я. Базилінська [2, с. 262]	Фінансовий стан підприємства визначається як певна сукупність показників, які характеризують наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів підприємством.
М. Д. Білик [5]	Фінансовий стан розглядається як реальна (на зафіксований момент часу) та потенційна фінансова можливість підприємства забезпечити достатній рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку і погашення зобов'язань перед іншими підприємствами та державою.
І. О. Бланк [3]	Фінансовий стан трактується як рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також ефективність їх використання.
І. М. Бойчук [27]	Фінансовий стан характеризує спроможність підприємства вести свою господарську діяльність на основі своєчасного погашення усіх видів заборгованостей, раціональної структури його капіталу та господарських засобів.
М. Я. Дем'яненко [10]	Фінансовий стан розглядається як комплексне поняття, яке відображає якісну сторону його фінансової діяльності та виступає результатом реалізації всіх елементів зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин підприємства. Фінансовий стан характеризується певною системою показників, які відображають стан капіталу підприємства у процесі його кругообігу, можливість розраховуватися за своїми зобов'язаннями та здійснювати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на визначений момент часу.
Н. О. Коломієць [16]	Фінансовий стан – це спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Він визначається забезпеченістю фінансовими ресурсами, які є необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю розміщення й ефективністю їх використання, фінансовими взаємовідносинами з контрагентами, платоспроможністю й фінансовою стійкістю

Кінець таблиці 1.1

М. Я. Коробович [13]	Фінансовий стан підприємства визначається як складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності.
Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. [17]	Фінансовий стан є важливою характеристикою економічної діяльності підприємства у зовнішньому середовищі, він визначає конкурентоспроможність підприємства, його діловий потенціал, визначає, якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів у фінансових та інших відносинах.
В. О. Осмоловський [11]	Фінансовий стан є комплексним поняттям, яке характеризується насамперед забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності суб'єктів господарювання, доцільністю та ефективністю розміщення та використання їх, характером фінансових взаємовідносин з суб'єктами підприємництва, платоспроможністю й фінансовою стійкістю.
І. І. Павленко [12]	Фінансовий стан характеризується як реальна (фактична) та потенційна фінансова спроможність підприємства.
А. М. Пододименко [24]	Фінансовий стан підприємства є результатом взаємодії усіх функціональних елементів системи фінансових відносин підприємства, на яку впливає сукупність виробничо-господарських факторів та характеризується системою показників наявності, розміщення, використання фінансових ресурсів.
Г. В. Савицька [27]	Фінансовий стан відображає стан капіталу підприємства у процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта підприємництва до розвитку на фіксований момент часу
О. О. Томілі [33]	Фінансовий стан відображає наявність, розміщення й ефективність використання активів, власного та позичкового капіталу підприємства на конкретну дату.
О. З. Цар [35]	Фінансовий стан підприємства відображає ефективність функціонування механізмів його економічної системи.
А. Д. Шеремет [38]	Фінансовий стан підприємства визначається структурою засобів (оборотних та необоротних активів) та характером джерел їх формування (власного та позикового капіталу, тобто пасивів).

Представники, яких ми віднесли до п'ятого підходу, визначають фінансовий стан як певну сукупність показників (Я. О. Базилінська). На нашу думку, як і у трактуванні, зафіксованому у Положенні «Про порядок щодо

здійснення аналізу фінансового стану підприємства, які підлягають приватизації» фінансовий стан можна визначити на основі певної сукупності показників, однак фінансовий стан не є цією сукупністю.

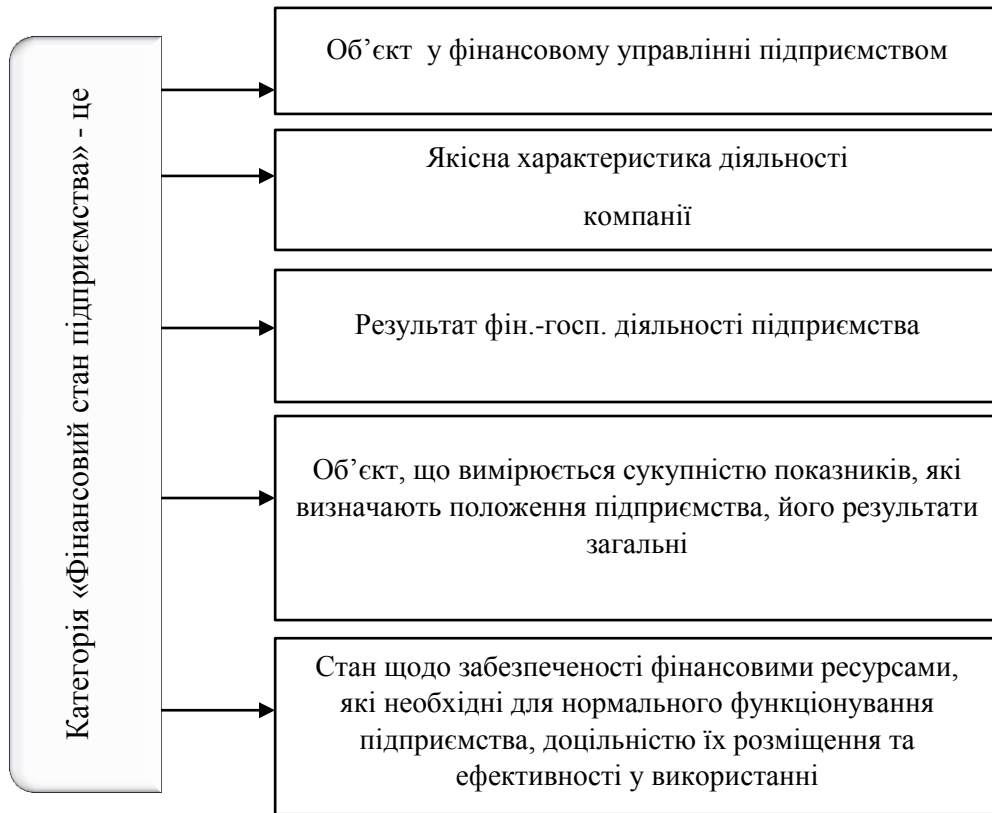

Рисунок 1.1 – Ключові положення категорії «фінансовий стан підприємства»

Виходячи із існуючих ключових положень щодо трактування категорії «фінансовий стан підприємства» (рисунок 1.1), під фінансовим станом суб'єкта підприємництва доцільно розуміти багатоаспектне поняття, що характеризується системою взаємопов'язаних індикаторів (показників), що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів компанії для її функціонування та ефективного розвитку.

Метою проведення аналізу фінансового стану суб'єкта підприємництва є визначення, розроблення й реалізація заходів, які спрямовані на його зміцнення, нарощення (посилення) потенціалу розвитку та розширення

можливостей господарюючого суб'єкта здійснювати свою поточну діяльність на основі підвищення рівня прибутковості.

Проведення аналізу фінансового стану підприємства дозволяє визначити та здійснити оцінку [17; 24; 32; 34]:

- ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємництва в цілому, а також ефективність використання фінансових ресурсів його зокрема;

- рівня кредитоспроможності суб'єкта господарювання (як позичальника фінансових ресурсів з метою здійснення господарської діяльності);

- рівня підприємницького ризику щодо спроможності погашення зобов'язань, можливість нарощування активів та залучення фінансових інвестицій;

- основних напрямів якісного фінансового планування, прогнозування і бюджетування;

- політики розподілу й використання прибутку суб'єкта підприємництва для його потреб;

- причин (факторів) відповідних негативних або ж позитивних змін, а також наявні тенденції та пріоритетні напрями розвитку суб'єкта підприємництва за показниками рівня його фінансового стану.

Інформація для проведення аналізу фінансового стану суб'єкта підприємництва відображається у відповідних формах його фінансової звітності [28]:

- форма №1 «Баланс» або «Звіт про фінансовий стан підприємства»;
- форма №2 «Звіт про фінансові результати» або «Звіт про сукупний дохід»;
- форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- форма №4 «Звіт про власний капітал підприємства»;
- форма №5 «Примітки щодо річної фінансової звітності».

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства можна представити у вигляді рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Основні завдання проведення аналізу фінансового стану підприємства

Джерело: узагальнено за матеріалами [17, 19, 33, 35]

У цілому порядок проведення аналізу фінансового стану підприємства може бути представлений наступним чином.

По-перше, потрібно чітко визначити мету щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства, тому що від цього буде залежати подальший відбір підходів для її здійснення.

По-друге, проводиться збір необхідної інформації та визначаються напрями оцінки та конкретні показники (індикатори), що дозволять здійснити якісну та кількісну характеристику фінансового стану підприємства або його складових відповідно до поставленої мети оцінки.

По-третє, здійснюється розрахунок показників (індикаторів) і порівняння їх із встановленими нормативними значеннями.

По-четверте, проводиться ретельне вивчення основних причин (факторів) зміни тих чи інших показників (індикаторів) та характеристика їх встановленого рівня.

По-п'яте, виявляються можливі резерви та обґрунтовуються відповідні заходи щодо зміцнення та покращення фінансового стану підприємства.

1.2 Характеристика сучасних методик аналізу фінансового стану підприємства

На сьогодні розроблена класифікація груп, їх склад та методика розрахунку показників фінансового стану, які наведені у нормативних документах різних міністерств і державних відомств України, а також представлені у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців, істотно відрізняються, що обумовлює відсутність єдиного підходу щодо оцінки фінансового стану.

Методикою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України виокремлено такі основні компоненти фінансового аналізу діяльності підприємства, як:

- горизонтальний фінансовий аналіз, який здійснюється з метою вивчення динаміки окремих фінансових показників, які розраховуються за даними фінансової звітності на певний період часу;
- вертикальний фінансовий аналіз, який ґрунтується на проведенні порівняння питомої ваги окремих структурних функціональних складових;
- порівняльний фінансовий аналіз, який полягає у зіставленні планових і фактичних показників, а також фактичних та нормативних показників (індикаторів);

– аналіз фінансових показників (коефіцієнтів), який ґрунтується на зіставленні показників звітності і (або) показників фінансового плану з метою обчислення коефіцієнтів: коефіцієнт ліквідності (платоспроможності), оцінки оборотності активів, фінансової стійкості підприємства тощо;

– факторний фінансовий аналіз, який використовується для оцінки впливу окремих факторів на рівень відповідних результуючих показників.

Найбільш визнаною з наведених видів фінансового аналізу є аналіз фінансово стану з використанням фінансових коефіцієнтів, оскільки вони дозволяють отримати достатньо точний результат за умов їх правильної інтерпретації.

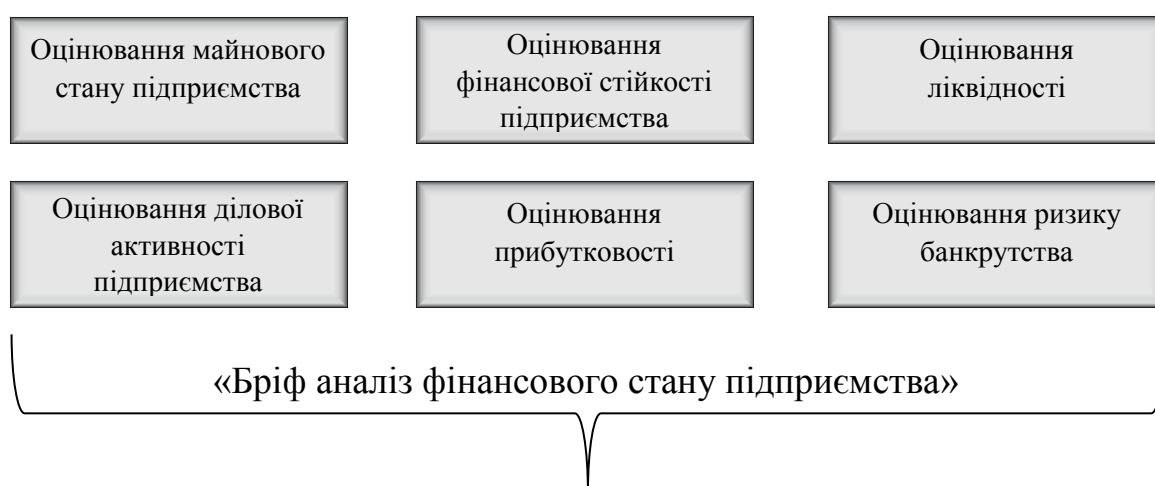

Рисунок 1.3 – Групи показників для проведення Бріф аналізу фінансового стану підприємства [2; 4; 38]

На сьогодні представлено понад двісті відносних аналітичних показників, які можна розраховувати на основі фінансової звітності. Доцільність кожного конкретного показника (коефіцієнта) чітко визначена метою аналізу. Тому при відборі показників, які будуть використовуватися в оцінці, в першу чергу доцільно керуватися завданнями та цілями, які потрібно реалізувати за допомогою такої оцінки.

Зазначимо, що окремо фінансові коефіцієнти несуть не дуже багато інформації і їх дуже важко інтерпретувати. Окрім того, деякі з показників

доцільно аналізувати в комплексі з декількома іншими, щоб встановити реальну картину. Тому для формування на їх основі висновків щодо фінансового стану підприємства потрібно зіставити аналітичні показники із нормативними значеннями або ж середніми показниками по галузі, регіону, або найкращими підприємствами.

Таблиця 1.2 – Будова скороченого аналітичного балансу (актив) [33]

Актив	Код рядка за формою №1 «Баланс»
Майно (активи) – усього:	p.1300 ф.№1
1. Необоротні активи підприємства	p.1095 ф.№1
1.1 у т.ч. основні засоби	p.1010 ф.№1
1.2 Інші важливі для підприємства види необоротних активів	...
2. Оборотні активи підприємства	p.1195 ф.№1
2.1. Оборотні виробничі фонди, в т.ч.	p.1100+1110 ф.№1
2.1.1 запаси	p.1100 ф.№1
2.1.2 виробничі запаси	p.1101 ф.№1
2.3. Поточна дебіторська заборгованість (фонди обігу)	сума із p.1125 по p.1155 (без p.1136)ф.№1
2.4 Грошові кошти, а також поточні фінансові інвестиції	p.1160+p.1165ф.№1
2.5 Інші оборотні активи підприємства	p.1120+p.1180+p.1190 ф.№1
2.6 Витрати майбутніх періодів	p.1170 ф.№1
3. Необоротні активи, які утримувані для продажу, і групи вибуття	p.1200 ф.№1

Майновий стан є однією із характеристик фінансового стану суб'єкта підприємництва, за допомогою якої оцінюється склад, структура та динаміка майна і джерел формування капіталу. Аналіз майнового стану може проводитися на основі використання форми №1 «Баланс» як без зміни (об'єднання) статей, так і шляхом побудови скороченого аналітичного балансу. Останній утворюється об'єднанням в окремі групи однорідних за

економічним змістом статей балансу і доповненням його відповідними показниками, що характеризують зміни у майновому стані суб'єкта підприємництва (на основі використання прийомів та методів горизонтального і вертикального аналізу).

Один із варіантів побудови скороченого аналітичного балансу представлений у таблиці 1.2.

Аналіз джерел формування капіталу підприємства проводиться за допомогою скороченого аналітичного балансу, що утворюється з вихідного балансу шляхом об'єднання в окремі групи однорідних за складом та економічним змістом статей. Враховуючи структурну побудову пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) згідно з НЧ(С)БО1, у таблиці 1.3 наведено варіант пасиву скороченого аналітичного балансу.

Таблиця 1.3 – Будова скороченого аналітичного балансу (пасив) [33]

Вид пасивів (джерел формування капіталу)	Код рядка за формою №1 «Баланс»
1. Джерела формування капіталу – усього	р.1900 ф.№1
1. Власний капітал підприємства	р.1495 ф.№1
1.1 Зареєстрований (пайовий) капітал	р.1400 ф.№1
1.2 Можуть наводитись інші важливі для підприємства види власного капіталу	...
2. Зобов'язання й забезпечення	р.1595+р.1695+р.1700 ф.№1
2.1 Довгострокові зобов'язання й забезпечення	р.1595 ф.№1
2.2 Поточні зобов'язання і забезпечення	р.1695 ф. №1
2.2.1 Поточна кредиторська заборгованість	сума із р.1610 по р.1650 ф. №1
2.3 Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	р.1700 ф. №1

Основні показники майнового стану підприємства представлені в таблиці 3.

Зазначимо, що фінансова стійкість насамперед характеризує ступінь фінансової залежності суб'єкта підприємництва від зовнішніх джерел фінансування та вказує на його платоспроможність і кредитоспроможність.

Здійснюючи оцінку фінансової стійкості підприємства, доцільно враховувати наступне:

– власники підприємства віддають перевагу передусім допустимому зростанню частки позикових коштів;

– кредитори – навпаки ж віддають перевагу співпраці із суб'єктами господарювання з високою часткою власного капіталу.

Аналізуючи фінансову стійкість потрібно розрахувати певний комплекс відносних показників.

Так, серед найбільш значущих показників фінансової стійкості підприємства вважається коефіцієнт автономії, який розраховує частку власного капіталу підприємства у загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. Чим є вищим значення даного показника, тим і вищим є рівень фінансової стійкості підприємства, і, відповідно, його можна вважати більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування. Мінімальне (нормативне) значення даного коефіцієнта становить 0,5.

Однак, враховуючи перспективи подальшого розвитку бізнесу, власники схильні віддавати перевагу і допустимому зростанню частки позикових коштів, оскільки це дасть змогу отримати більший прибуток на одиницю власних фінансових ресурсів.

Вагоме значення також має і коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, який є індикатором спроможності суб'єкта підприємництва фінансувати оборотні активи за рахунок власних фінансових ресурсів. Високе значення даного коефіцієнта вказує на фінансову стійкість підприємства та здатність провадити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів й зовнішніх джерел фінансування.

Щоб оцінити ступінь ліквідності підприємства розраховують різні відносні показники, які різняться набором ліквідних засобів, що використовують для покриття короткотермінових зобов'язань.

Залежно від того, які види оборотних активів беруться у розрахунок, виділяють різні показники (коефіцієнти) ліквідності. Зазвичай при оцінюванні ліквідності використовують коефіцієнт абсолютної, швидкої й загальної ліквідності (коефіцієнт покриття).

У більшості підприємств основною проблемою сьогодні є занижений рівень показника абсолютної ліквідності, що є прямим наслідком відсутності наявних грошових коштів у підприємства.

Проте, в цілому ж коефіцієнт покриття у більшості суб'єктів підприємництва є вищим, аніж нормативне значення, тобто підприємства мають достатньо оборотних активів для покриття своїх поточних зобов'язань, але у структурі цих активів мають перевагу запаси, які є найменш ліквідними із оборотних активів.

Прибутковість суб'єкта підприємництва безпосередньо пов'язана із отриманням ним прибутку і показує ефективність діяльності підприємств різних форм господарювання. Проте прибутковість не доцільно ототожнювати із абсолютною сумою отриманого прибутку, адже це відносний показник, що вимірюється у коефіцієнтах або ж у відсотках.

Перевагою використання показників прибутковості у порівнянні з показниками прибутку є більш широкі можливості щодо їх порівняння. Позитивним для суб'єкта господарювання є зростання цих показників, що забезпечить його подальшому успішному розвитку.

Ділова активність показує всю сукупність зусиль суб'єкта підприємництва щодо просування на ринках продукції, праці та капіталу.

Проведення оцінки ділової активності здійснюють за двома такими напрямками, як:

– рівень виконання плану за основними показниками, забезпечення вказаних темпів їх зростання;

– ступінь ефективності використання ресурсів підприємством.

Найбільш істотно відображають рівень ділової активності суб'єкта підприємництва показники оборотності, що визначають скільки отримано чистої виручки на одиницю фінансових ресурсів чи активів.

Зазначимо, що нормативних значень для показників ділової активності не встановлено. Загально прийнятим є правило, що чим є меншими терміни обертання окремих видів активів, тим швидше йде вивільнення коштів і розширення можливостей підприємства щодо їх подальшого ефективного використання.

Щодо термінів погашення дебіторської й кредиторської заборгованості слід відзначити, що при відсутності нормативних значень потрібно, щоб ці строки приблизно дорівнювали одне одному, що указуватиме на рівновагу у формуванні грошових потоків підприємства.

Таким чином, комплексний фінансовий аналіз повинен відігравати роль інструменту для оцінки фінансового стану й прийняття ефективних рішень щодо вибору оптимальної стратегії стійкого розвитку суб'єкта підприємництва.

Даний аналіз покликаний забезпечувати, з одного боку, інформацією про поточний фінансовий стан підприємства і визначати несприятливі тенденції його фінансового стану, а з іншого боку – оцінювати резерви зростання потенціалу щодо його стійкого розвитку.

С. Крючок [13, с. 40-41] обґрунтував доцільність використання єдиного інтегрального показника щодо визначення фінансового стану підприємства залежно від шести коефіцієнтів (таблиця 1.4).

Чим є ближчим значення показника до одиниці, тим і кращим буде фінансовий стан підприємства й, навпаки, наближення показника до нуля свідчить про незадовільний його фінансовий стан.

Таблиця 1.4 – Коефіцієнти, формули обчислення та їх нормативні значення для розрахунку інтегрального показника фінансового стану підприємства

Коефіцієнт (K_i)	Формула для обчислення коефіцієнта	Нормативне значення коефіцієнта
1. Абсолютної ліквідності – K_1	<u>абсолютно ліквідні активи</u> поточні зобов'язання	$\geq 0,25$
2. Поточної ліквідності – K_2	(кошти + дебіторська <u>заборгованість</u>) поточні зобов'язання	$\geq 0,5$
3. Співвідношення між ліквідними та низько-ліквідними активами – K_4	<u>ліквідні активи</u> низько-ліквідні активи	≥ 1
4. Забезпечення підприємства власним капіталом – K_5	(власний та інший прирівняний <u>до нього капітал</u>) підсумок балансу	$\geq 0,5$
5. Співвідношення між власними та позичковими коштами підприємства – K_6	(власний і прирівняний до нього капітал)/необоротні активи	$\geq 0,5$

Джерело: складено на основі [13, с. 40-41]

Представлена модель комплексно оцінює фінансовий стан підприємства, що дає змогу спростити розрахунки, наочно побачити ситуацію, що склалася на підприємстві. Залежно від значення інтегрального (узагальнюючого) показника фінансового стану кожне підприємство відноситься до певної групи фінансового ризику:

- мінімальний ризик ($IK \geq 0,9$);
- помірний ризику ($0,8 \leq IK \leq 0,6$);
- середній ризик ($0,7 \leq IK \leq 0,8$);
- граничний ризик ($0,6 \leq IK \leq 0,7$);
- недопустимий ризик ($IK < 0,6$).

За допомогою представленого інтегрального показника було здійснено оцінку фінансового стану 35 суб'єктів підприємництва, й в усіх без винятку

випадках даний метод об'єктивно відображав фактичний стан кожного із них.

Оскільки нормативні значення запропонованих шести показників (коефіцієнтів), на основі яких узагальнюється інтегральний показник, суттєво відрізняються (від $K_1 \geq 0,25$ до $K_3 \geq 2$), а тому між собою безпосередньо зіставлятися не можуть, представляються у вигляді індексів. Значення індексів знаходяться у інтервалі від 0 до 1. Індокси ж безпосередньо зіставні один з одним, що дає можливість визначити інтегральний показник фінансового стану підприємства.

Звичайно ж, що ця модель полегшує проведення розрахунків, однак аналіз фінансового стану суб'єкта підприємництва не може обмежуватися лише використанням даної методики, а повинна доповнюватися ще й аналізом інших аспектів фінансової діяльності підприємства.

Доцільно відзначити й інші сучасні методики комплексного аналізу фінансового стану підприємства, які ґрунтуються на поєднанні окремих фінансових показників (коефіцієнтів) із наступним порівнянням одержаного комплексного (узагальнюючого) показника із положовим (нормативним) значенням, установленим на основі аналізу діяльності суб'єктів господарювання з різним рівнем фінансового стану.

Такі показники охоплюють комплексну оцінку фінансового стану підприємства, однак при цьому не враховані й інші, не менш важливі для аналізу показники такі, як ліквідність балансу, забезпеченість запасів підприємства та затрат джерелами коштів.

Відсутність системності щодо вибору фінансових показників та обмеженість їх оптимального складу знижують достовірну оцінку наявного фінансового стану підприємства.

Так, всебічну і глибоку фінансову діагностику, а також об'єктивну оцінку фінансового стану підприємства може бути одержано на основі використання матричних методів [24, с. 149–157]. При цьому всі елементи даної матриці, які знаходяться на перетині рядків й стовпців, є одиничними

показниками фінансового стану підприємства, що мають специфічний фінансовий зміст.

Т. Кузь у своїй праці [24, с. 149–157] пропонує методику матричного аналізу, що базується на врахуванні чотирьох аспектів фінансового стану підприємства, а саме: показників ліквідності, дохідності, самофінансування та ризику банкрутства (рисунок 1.4).

Ліквідність ФСП			
Дохідність	ЧГП +	ЧГП -	Ризик банкрутства
ЧП +	$ГП + \leq ЧП + \leq ВОК + \leq ПФП +$ $ЧГП + \leq ЧП$ $+ \leq ВОК + \geq ПФП +$	$ЧП + ; ЧГП - ; ВОК + \leq ПФП +$ $ЧП + ; ЧГП - ;$ $ВОК + \geq ПФП -$	відсутній або низький
	$ЧГП + \leq ЧП + \leq ВОК + \leq ПФП - $	$ЧП + ; ЧГП - ; ВОК - \leq ПФП - $	середній
ЧП -	$ЧГП + ; ЧП - ; ВОК + \leq ПФП +$	$ ЧГП - \leq ЧП - \leq ВОК + \leq ПФП +$	
	$ЧГП + ; ЧП - ; ВОК + \leq ПФП +$ $ЧГП + ; ЧП - ;$ $ВОК + \leq ПФП - $	$ ЧГП - \leq ЧП - \leq ВОК + \geq ПФП - $ $ ЧГП - \leq ЧП - \leq ВОК - \leq ПФП - $	високий
	$ВОК + / ПФП +(-)$	$ВОК +(-) / ПФП +(-)$	
Самофінансування ФСП			

Рисунок 1.4 – Модель матричного аналізу множини станів фінансової рівноваги підприємства

Джерело: складено на основі [24, с. 149–157]

Основою побудови даної матриці станів фінансової рівноваги підприємства є методологічний взаємозв'язок між наступними показниками:

- чистого грошового потоку (ЧГП), який є класичним критерієм оцінки проблем у сфері ліквідності;
- чистого прибутку (+ЧП) чи збитку (-ЧП), формування якого охоплює всі напрямки діяльності підприємства;
- власного оборотного капіталу (ВОК), який відображає суму власних коштів, що були вкладені в оборотні активи;
- поточної фінансової потреби (ПФП), яка показує надлишок (+) або ж дефіцит (-) коштів для фінансування операційного циклу.

Встановлені співвідношення між зазначеними показниками дозволяють визначити не лише факт наявності на підприємстві власних коштів у ліквідній формі, але й їх достатності для забезпечення здійснення поточної господарської діяльності.

Запропоновані підходи до оцінювання фінансового стану підприємства створюють передумови для експрес-діагностики фінансового стану суб'єкта підприємництва, виявлення тенденцій та динаміки фінансового стану підприємства та його прогнозування, факторного аналізу основних показників фінансового стану підприємства на основі застосування індексних мультиплікативних моделей та прийняття рішень щодо управління фінансами підприємства.

Огляд існуючих сучасних моделей для аналізу фінансового стану підприємства показав, що наведені підходи дають можливість оцінити лише кількісні фінансові показники, оскільки не проводиться якісних аналіз показників. Таким чином, фінансовий аналіз здійснюється не у повній мірі, що не дає змоги визначити реальний фінансовий стан підприємства та розробити відповідні ефективні системи прийняття рішень.

Отже, важливість аналізу фінансового стану будь-якого суб'єкта підприємництва є беззаперечною. Однак в теперішніх умовах господарювання переважна більшість невеликих підприємств не проводить аналізу фінансового стану через відсутність у штаті кваліфікованого персоналу, який має досвід проведення фінансово-аналітичної роботи та може обґрунтовано підійти до вибору потрібних інструментів та підходів до її реалізації.

У більшості випадків рішення щодо подальшого розвитку підприємства приймаються інтуїтивно, без обґрунтованих висновків (результатів) щодо фінансового стану та впливу на його фінансові результати господарювання. Окрім того, серед проблем аналізу фінансового стану суб'єктів підприємництва необхідно зазначити про низький рівень інформативності фінансової звітності.

2 Аналітико-практичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства

2.1 Аналіз сучасного стану розвитку підприємств України та фінансово-господарської діяльності ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк за 2021-2023 роки

Сьогодні вітчизняний малий і середній бізнес з оптимізмом дивиться на можливість воєнної перемоги України, однак їх фінансові показники вказують на погіршення умов для ведення бізнесу. Показник Ukrainian Business Index (UBI) залишається на дуже низькому рівні (34.0 із 100), це свідчить про те, що бізнес не бачить перспектив покращення економічної ситуації і ділового середовища найближчим часом.

Погіршується ситуація також із робочими місцями. Так, справилися очікування бізнесу від результатів діяльності у 2023 році на +2% до доходів 2022 року. На це впливає теж і не можливість прогнозування розвитку ситуації та дій держави, фактична відсутність доступу до фінансового ресурсу для поповнення обігових коштів та реалізації проектів розвитку.

Індекс активності бізнесу UBI (Ukrainian Business Index) на початку 2023 року був 34.03 (із 100 можливих). Індекс зріс у порівнянні з лютим 2023 року (30.76), та локальним максимумом значення показника вересня (33,9) (рисунок 2.1).

Таке зростання індексу свідчить передусім про втому суб'єктів підприємництва від невизначеності та бажання інтенсифікуватися, ніж про покращення поточної економічної ситуації, оскільки кількість замовлень від клієнтів лишається незмінною, однак зростають об'єми випуску продукції та складські запаси.

Рисунок 2.1 – Індекс активності бізнесу Ukrainian Business Index (UBI) за 2020-2023 роки

Джерело: складено за даними [7]

Найбільше заважає суб'єктам підприємництва у відновленні насамперед нестача фінансових ресурсів у країні, а саме – неплатоспроможність клієнтів (покупців), недоступність кредитних коштів та власного капіталу підприємств тощо.

Так, 46,1% з опитаних суб'єктів господарювання вказують на не прогнозованість розвитку подій в Україні, а 34% – на непередбачуваність дій держави, які можуть погіршити ситуацію для бізнесу [7].

Що не дозволяє бізнесу відновлюватися

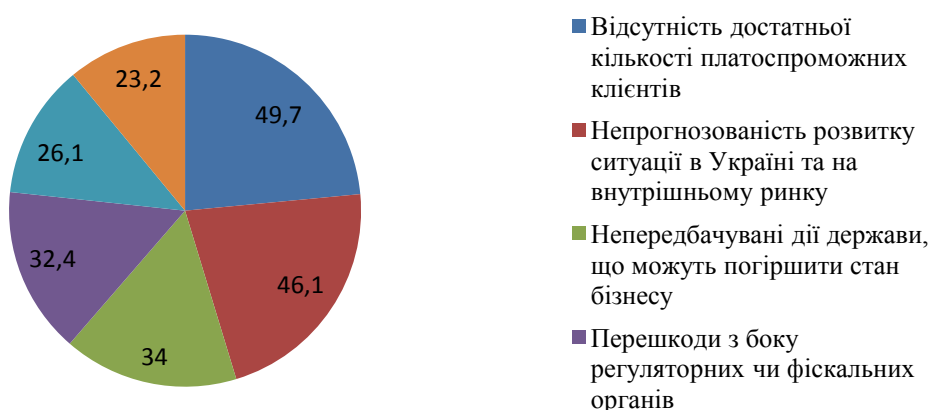

Рисунок 2.2 – Негативні фактори впливу на діяльність підприємств України у 2023-2024 році, у %

Джерело: складено за даними [7]

Таблиця 2.1 – Показники діяльності малих підприємств України у 2021-2023 роках

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, (+; -)		Відносне відхилення (%)	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Обсяг виробленої продукції (тис. грн)	770020045,6	690020045,5	510120045,2	-80000	-179900000	-10,38	-26,07
Кількість зайнятих працівників на підприємствах (чол.)	2530952	2512539	2092605	-18413	-419934	-0,73	-16,71
Обсяг реалізованої продукції (тис. грн)	2064120734,4	2576371440,7	2101911968,7	1148,17	-474459471,3	24,81	-18,42
Чистий прибуток (збиток) підприємств (тис. грн)	-25529406,1	162021671,1	-93114442,8	187551077,2	-68907228,3	53,47	-42,53
Фінансові результати до оподаткування (тис. грн)	-12286822,2	178527777,1	-79861437,0	190814599,3	-9866633910	135,3	-138,93

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [40]

За даними таблиці 2.1 видно, що кількість зайнятих працівників на підприємствах (малих) скоротилася у 2022 році у порівнянні з 2021 роком на 0,73%, а вже на початку 2023 року – на 16,71 %. Обсяг реалізованої продукції у 2023 році впав на 18,42%, а збитковість підприємств зросла на 42,53%. Відповідно фінансові результати до оподаткування теж зазнали негативних тенденцій, упавши на 138,93%.

Середньозважений показник оборотів діяльності малих підприємств України у 2023 проти 2022 року знизився із 10,35% (оцінка, отримана в грудні 2023 року) до 1,85%. Водночас третина (34,74%) суб'єктів підприємництва очікує на зростання оборотів у 2024 році.

ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (LIMITED LIABILITY COMPANY «CLOUD CASTLE») засноване у січні 2021 року. На дату 31.05.2024 у ТОВ

«Клауд Кастл» основний вид економічної діяльності – 47.11 «Роздрібна торгівля у неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами». Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань статутний капітал компанії ТОВ «Клауд Кастл» складає 811 тис. грн.

Аналіз складу та структури активів ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк у 2021-2023 роках наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу і структури активів ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк у 2021-2023 роках

Показник	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	Частка в активах (%)			Зміни в структурі (в.п.)	
				2021 рік	2022 рік	2023 рік	2022/ 2021	2023/ 2022
Нематеріальні активи	10,4	31,1	27,7	0,31	0,72	0,73	+0,41	+0,01
Основні засоби	0	566,1	674,3	0	13,14	17,73	+13,14	+4,59
Усього необоротних активів	10,4	597,2	702	0,31	15,7	18,46	+15,39	+2,76
Запаси	1783,7	1949,8	618,4	53,11	45,17	16,26	-7,94	-28,91
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	151,1	738	37,4	4,5	17,12	0,98	+2,62	-16,14
Дебіторська заборгованість з бюджетом	274,6	0	172,8	8,18	0	4,54	-8,18	+4,54
Інша поточна дебіторська заборгованість	676,1	0	734,2	20,14	0	19,3	-20,14	+19,3
Гроші та їх еквіваленти	461,6	242,6	205,9	13,75	5,63	5,41	-8,12	-0,22
Інші оборотні активи	0	783,4	1333	0	18,17	35,04	+18,17	+16,87
Усього оборотних активів	3346,7	3713,8	3101,7	99,69	86,15	81,54	-13,54	-4,61
Баланс	3357,1	4311	3803,7	100	100	100	0	0

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

За проведеними розрахунками доцільно відзначити, що нематеріальні активи мають тенденцію щодо збільшення у ТОВ «Клауд Кастл» за 2022-

2023 роки. Так, у 2021 році вони становили 10,4 тис. грн, а у 2022 році – 31,1 тис. грн.

Таблиця 2.3 – Аналіз абсолютних та відносних змін активів ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк у 2021-2023 роках

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення (+; -)		Відносне відхилення (приріст/зменшення),%	
	тис. грн			2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Нематеріальні активи	10,4	31,1	27,7	+20,7	-17,3	199	-10,9
Основні засоби	0	566,1	674,3	+566,1	+108,2	0	19,11
Усього необоротних активів	10,4	597,2	702	+586,8	+104,8	5642	1755
Запаси	1783,7	1949,8	618,4	166,1	-1331,4	+9,31	-65,33
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	151,1	738	37,4	+586,9	-700,6	388,41	-94,93
Дебіторська заборгованість з бюджетом	274,6	0	172,8	-274,6	+172,8	-100,0	100,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	676,1	0	734,2	-676,1	+734,2	-100,0	100,0
Інші оборотні активи	0	783,4	1333	783,4	549,6	-	70,16
Гроші та їх еквіваленти	461,6	242,6	205,9	-219	-36,7	-47,44	-15,13
Інші оборотні активи	0	783,4	1333	+783,4	549,6	100,0	70,16
Усього оборотних активів	3346,7	3713,8	3101,7	367,1	-612,1	10,97	-16,48
Баланс	3357,1	4311	3803,7	953,9	-507,3	28,41	-11,77

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

Основні засоби зросли на 566,1 тис. грн у 2022 році, і ще на 104,8 тис. грн у 2023 році. Серед видів оборотних активів найбільший темп падіння мають гроші та їх еквіваленти і поточні фінансові інвестиції (47,44%), їх

частка в майні станом на кінець звітнього року скоротилася до 5,41%, що створює передумови для гіршого оцінювання ліквідності балансу та платоспроможності підприємства.

Інша поточна дебіторська заборгованість зросла на 734,2 тис. грн у 2023 році, що свідчить про відчутне погіршення стану розрахунків підприємств з дебіторами.

Дебіторська заборгованість із бюджетом зросла на 172,8 тис. грн у 2023 році у порівнянні з 2022 роком.

Таблицям 2.4 – Аналіз джерел формування капіталу підприємства ТОВ «Клауд Кастрл», м. Луцьк у 2021-2023 роках

Вид пасивів	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (+; -)		Відносне відхилення (приріст/зменше- ння),%	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2022	2023/ 2022
Джерела формування капіталу – всього	3357,1	4311	3803,7	953,9	-507,3	28,41	-11,77
Власний капітал	-194,5	-609,6	-224,1	-415,1	385,5	-213,42	63,24
Зареєстрований (пайовий) капітал	13	13	512	0	499	0	383,46
Резервний капітал	0	0	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток	-218,5	-663,6	-747,1	-445,1	-83,5	-203,7	-12,58
Зобов'язання і забезпечення	3551,6	4920,6	4027,8	1369	-892,8	27,82	-18,14
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
Поточні зобов'язання і забезпечення	3551,6	4920,6	4027,8	1369	-892,8	27,82	-18,14
Поточна кредиторська заборгованість	1608,1	1563,7	496	-44,4	-1067	-2,76	-68,28

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастрл», м. Луцьк (Додаток А-В)

Темп приросту запасів знизився у 2023 році (на 1331, 4 тис. грн), що є позитивною тенденцією. При цьому, частка виробничих запасів знизилася на 28,91%.

Загалом, на основі проведених розрахунків (таблиця 2.4) доцільно відзначити, що до основних негативних характеристик фінансового стану з погляду загальної інформації пасиву балансу ТОВ «Клауд Кастл» слід віднести наступні.

Відбулося зменшення абсолютної величини власного капіталу, зменшення його частки в джерелах формування капіталу, що вказує на низький рівень фінансової стійкості підприємства. Зміна співвідношення власного і позикового капіталу, їх динаміка визначають економічну залежність ТОВ «Клауд Кастл», стан його фінансової залежності.

Зменшення частки власного капіталу у джерелах формування капіталу відбулося за таких змін складових пасиву ТОВ «Клауд Кастл»:

- темп приросту власного капіталу не перевищує темп приросту зобов'язань і забезпечень;

- власний капітал зменшується (-221,4 тис. грн), а зобов'язання та забезпечення збільшуються (27,82%);

- власний капітал зменшується повільніше, ніж зобов'язання і забезпечення у 2021-2023 роках;

- збільшення сум за так званими «негативними» статтями розділу першого пасиву балансу: непокритий збиток (747,1 тис. грн), наявність якого впливає на зменшення величини власного капіталу;

- відсутність довгострокових кредитів ТОВ «Клауд Кастл» свідчить про зменшення фінансових можливостей підприємства в оперативному маневруванні джерелами покриття його потреб, а отже, про невелику довіру до підприємства з боку комерційних банків й інших кредитних установ.

У 2023 році відбулося скорочення у динаміці сум поточної кредиторської заборгованості за видами та у цілому, зниження її частки в джерелах формування капіталу (18,14%). Таким чином, це матиме позитивний вплив на рівень платоспроможності ТОВ «Клауд Кастл».

Таблиця 2.5 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк у 2021-2023 роках

Показник	Роки, тис. грн			Абсолютне відхилення (+;-), тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення), %	
	2021	2022	2023	2022 / 2021	2023 / 2022	2022 / 2021	2023 / 2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг)	1011,1	7099,9	7232,7	+6088,8	+132,8	+602	+1,87
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт і послуг)	818,9	3976	4787,4	+3157,1	+811,4	+385,5	+20,41
Валовий прибуток	1011,1	7099,9	7251,8	+6088,8	+151,9	+602,2	+2,14
Інші операційні доходи	0	0	0,3	0	+0,3	0	0
Інші операційні витрати	288,9	3539	2577,8	+3250,1	-961,2	+1125	-27,16
Інші витрати	121,8	0	0	-121,8	0	0	0
Разом витрати	1229,6	7515	7365,2	+6285,4	-149,8	+511,17	-1,99
Чистий прибуток (збиток)	-218,5	-415,1	-113,4	-196,6	+301,7	-89,97	+168,22

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

За даними проведеного аналізу динаміки фінансових результатів ТОВ «Клауд Кастл», доцільно відзначити, що чистий дохід від реалізації товарів зріс на 6088,8 тис. грн у 2022 році у порівнянні з 2021 роком, і на 132,8 тис. грн у 2023 році у порівнянні з 2022 роком.

Собівартість товарів теж зросла на 385,5% у 2022 році, і на 20,41% ще у 2023 році у порівнянні з попередніми роками. Інші операційні витрати збільшились на 3250, 1 тис. грн у 2022 році і дещо скоротилися у 2023 році (на 961,2 тис. грн).

Загалом діяльність ТОВ «Клауд Кастл» у 2021-2023 роках виявилася збитковою через низькі темпи та обсяги реалізації продукції.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу, структури та динаміки активів балансу за класифікаційними ознаками поділу видів майна ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк у 2021-2023 роках

Вид майна (активів)	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Зміни (+,-) 2022/2021		Зміни (+,-) 2023/2022	
	сума тис. грн	у % до під- сумку	сума тис. грн	у % до під- сумку	сума тис. грн	у % до під- сумку	суми тис. грн	частки, в.п.	суми тис. грн	час- тки, в.п.
За характером участі у господарському процесі та швидкість обороту										
Необоротні	10,4	0,31	597,2	13,9	702	18,5	586,8	13,6	104,8	8,1
Оборотні	3346,7	99,69	3713,8	86,1	3101,7	81,5	367,1	-13,59	-612,1	-4,6
Усього	3357,1	100	4311	100	3803,7	100	953,9	-	-507,3	-
За формою функціонування										
Матеріальні	0	0	566,1	67,4	674,3	74,3	566,1	-	108,2	6,9
Нематері- альні	10,4	2,2	31,1	3,6	27,7	3	20,7	1,4	20,7	-0,6
Фінансові	461,6	97,8	242,6	29	205,9	22,7	-219	-68,8	-36,7	-6,3
Усього	472	100	839,8	100	907,2	100	367,8	-	67,4	-
За чутливістю до інфляційних процесів										
Монетарні	1563,4	46,7	980,6	33,5	1150,3	65	582,8	-13,2	169,7	31,5
Немонетар- ні	1783,3	53,3	1949,8	66,5	618,4	35	166,5	13,2	-1331,4	-31,5
Усього	3346,7	100	2929,8	100	1768,4	-416,9	-1161,4	-	-	-
За рівнем ліквідності										
Високолік- відні	1137,7	17	242,6	3,6	940,1	15,2	-895,1	-13,4	697,5	11,6
Середньо- квідні	425,7	6,3	738	11,1	210,2	3,4	312,3	4,8	-527,8	-7,7
Низьколік- відні	1783,3	26,6	1949,8	29,3	1951,4	31,4	166,5	2,7	1,6	2,1
Важколік- відні	3346,7	50,1	3713,8	56	3101,7	50	367,1	5,9	-612,1	-6
Усього	6693,4	100	6644,2	100	6203,4	100	-49,2	-	-440,8	-

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

З урахуванням поділу видів майна за класифікаційними ознаками (таблиця 2.6) проаналізуємо склад, структуру й динаміку активів балансу ТОВ «Клауд Кастл». Для розрахунків використаємо інформацію форми №1 «Баланс» за 2021-2023 роки.

За результатами аналізу складу, структури та динаміки активів балансу підприємства можна сформулювати такі висновки:

- у структурі майна за характером участі в господарському процесі та швидкістю обороту на кінець звітного року переважають оборотні активи (81,5 %), що пояснюється їх збільшенням (на 361 тис. грн) і зменшенням необоротних активів (на 8,1 %);

- за формою функціонування матеріальні активи збільшилися на 7534 тис. грн (6,9 %), фінансові активи зменшилися на 479 тис. грн (6,3 %), а нематеріальні активи не змінилися;

- у результаті частка матеріальних активів зросла з 0% у 2021 році до 74,3% у звітному, а частка фінансових активів знизилася, відповідно, з 29% до 22%;

- за ознакою чутливості до інфляційних процесів монетарні активи зменшилися на 13,2%, а немонетарні активи зросли на 13,2%;

- у структурі активів за ознакою рівня ліквідності на кінець 2023 року важко ліквідні активи становлять 15,2%, низько ліквідні – 31,4, середньо ліквідні – 3,4% та високоліквідні – 50%;

Підвищення частки високоліквідних, низьколіквідних та важко ліквідних активів можна пояснити їх зростанням в умовах одночасного зменшення середньо ліквідних активів (на 3,4%).

Таким чином, динаміка структури активів за рівнем ліквідності характеризується різноспрямованими змінами на ТОВ «Клауд Кастл».

Таблиця 2.7 – Аналіз складу та динаміки пасивів балансу ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк у 2021-2023 роках

Вид джерел формування капіталу (пасивів)	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Зміни (+,-) 2022/2021	Зміни (+,-) 2023/2022
	сума тис. грн	сума тис. грн	сума тис. грн	суми тис. грн	суми тис. грн
За характером формування (власністю)					
Власний капітал	-194,5	-609,6	-224,1	-415,1	385,5
Позиковий капітал	3551,6	4920,6	4027,8	1369	892,8
Усього					
За рівнем відповідальності власного капіталу					
Зареєстрований (пайовий капітал)	13	13	13	0	0
Додатковий капітал	11	11	11	0	0
Усього	24	24	24	0	0
За періодом погашення зобов'язань					
Поточні зобов'язання і забезпечення	3551,6	4920,6	4027,8	1369	892,8
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	0	0	0	0	0
Усього	3551,6	4920,6	4027,8	1369	892,8
За терміновістю сплати зобов'язань					
Найбільш термінові зобов'язання	1578	1563,7	526	-14,3	-1037,7
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	1972,7	3356,9	3501,8	1384,2	144,9
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

За результатами аналізу складу, структури та динаміки пасивів балансу ТОВ «Клауд Кастл» (таблиця 2.7) можна сформулювати такі висновки:

– у структурі пасивів за характером формування (власністю) сума власного капіталу є від'ємною за три останні роки функціонування підприємства з тенденцією щодо зменшення, а позикового капіталу відповідно збільшилася у 1,4 рази. Це пояснюється тим, що у звітному році порівняно з базовим власний капітал зменшився утричі, а позиковий капітал збільшився на 50,3%;

– за рівнем відповідальності власного капіталу зареєстрований (пайовий) капітал не змінився (13 тис. грн), а додатковий капітал становить 11 тис. грн за останні три роки;

– за тривалістю використання постійний капітал збільшився на 8272 тис. грн, що становить 15,0 %, а змінний капітал зменшився на 1152 тис. грн, або 36,9 %;

– у структурі зобов'язань за ознакою терміновості сплати частка найбільш термінових зобов'язань зменшилась до 625 тис. грн, а короткострокові зобов'язання і забезпечення зросли майже удвічі – з 1972,7 до 3501,8 тис. грн.

Зазначимо, що несуттєві зміни у структурі зобов'язань, що структуруються за терміновістю сплати можна пояснити приблизно однаковими темпами зниження найбільш термінових, коротко- і довгострокових зобов'язань та забезпечень ТОВ «Клауд Кастрл».

Інформація щодо класифікації видів пасивів, тобто джерел формування капіталу підприємства (за різними ознаками) використовується в оцінюванні фінансового стану суб'єктів підприємництва, зокрема:

– при поділі пасивів за характером формування (або власністю), рівнем відповідальності власного капіталу, тривалістю використання, періодом погашення зобов'язань – у аналізі фінансової стійкості підприємства;

– при поділі пасивів за терміновістю сплати зобов'язань – у аналізі ліквідності балансу та платоспроможності суб'єкта господарювання.

Сьогодні широкого застосування також набув і «Бріф-аналіз» при оцінці фінансового стану підприємства.

Так, при проведенні аналізу показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та ймовірності банкрутства (Бріф-аналіз фінансового стану підприємства) порівнюються визначені результати (коефіцієнти) з нормативними, визначаються чинники впливу на відхилення.

Ліквідність суб'єкта господарювання характеризують як спроможність підприємства перетворювати свої поточні активи на гроші для здійснення необхідних поточних платежів, своєчасного погашення своїх боргових зобов'язань [34, с. 233].

У таблиці 2.8 та рисунку 2.3 зображено коефіцієнти ліквідності ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.8 – Коефіцієнти ліквідності ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк за 2021-2023 роки

Показники (коефіцієнти)	Формули розрахунку	Нормативне значення	2021	2022	2023	Відхилення (+,-)	
						2022/2021	2023/2022
Коеф. покриття	форма № 1 р.1195 / р.1695	>1	0,8	0,8	0,9	0	0,1
Коеф. швидкої ліквідності	форма № 1 (р.1695- 1100)/р.1695	>1	0,44	0,36	0,62	-0,08	+0,26
Коеф. абсолютної ліквідності	форма № 1 р.1165/р.1695	0,25-0,5	0,13	0,09	0,1	-0,04	0,01

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

За даними таблиці спостерігається підвищення значення коефіцієнта покриття та швидкої ліквідності над нормативно встановленим рівнем протягом 2021-2023 років. Тому можна стверджувати, що структура балансу ТОВ «Клауд Кастл» є задовільною.

Однак компанія є на даний час не платоспроможною, оскільки підприємству не вистачає цілком ресурсів для погашення поточних зобов'язань. У підприємства є найбільш ліквідними грошові кошти та кредиторська заборгованість. За аналізований період значення коефіцієнта абсолютної ліквідності не перевищувало нормативне значення через довгострокову дебіторську заборгованість, що свідчить про виділення коштів ТОВ «Клауд Кастл» на достатньо продуктивні активи.

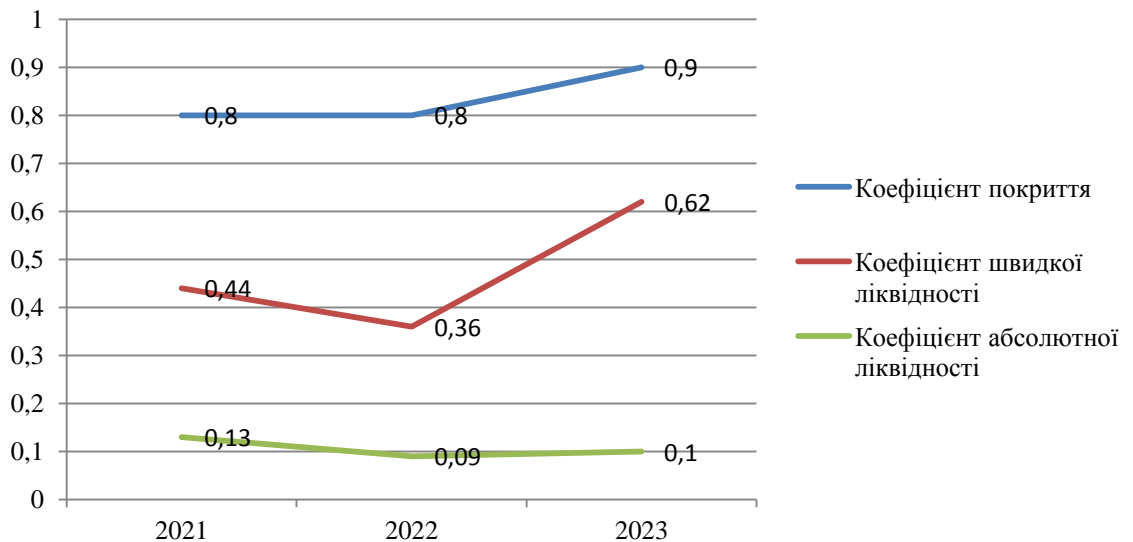

Рисунок 2.3 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Клауд Кастл» за 2021-2023 роки

Джерело: складено за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

Для аналізу діяльності підприємства ділову активність використовують як поточну господарську діяльність, яка спрямована на швидкість обороту активів та капіталу підприємства [34, с. 235].

Таблиця 2.9 – Коефіцієнти ділової активності ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк за 2021-2023 роки

Показники	Норматив	2021	2022	2023	Відхилення (+,-)	
					2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7
Коеф. оборотності активів	↑	0,3	1,68	1,87	1,38	0,19
Коеф. оборотності оборотних активів	↑	0,3	1,91	1,95	1,61	0,04
Коеф. оборотності кредиторської заборгованості	↑	0,23	0,8	1,43	0,57	0,63

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6	7
Коеф. оборотності дебіторської заборгованості	↑	5,41	6,3	6,48	0,89	0,18
Фондовіддача	↑	0	12,54	10,88	12,54	-1,66
Коеф. оборотності власного капіталу	↑	-5,19	-36,5	-11,88	-31,31	24,62
Коеф. оборотності запасів	↑	0	12,54	12,77	12,54	0,23

Динаміка показників (коефіцієнтів) ділової активності характеризується підвищенням рівнів оборотності активів, зобов'язань, платіжної дисципліни покупців товару ТОВ «Клауд Кастл» у 2021-2023 роках.

Підвищення показників оборотності призводить до збільшення обсягів продажів та платоспроможності підприємства. Зростання коефіцієнтів з 2021 року по 2023 рік свідчить про зростання платоспроможності компанії.

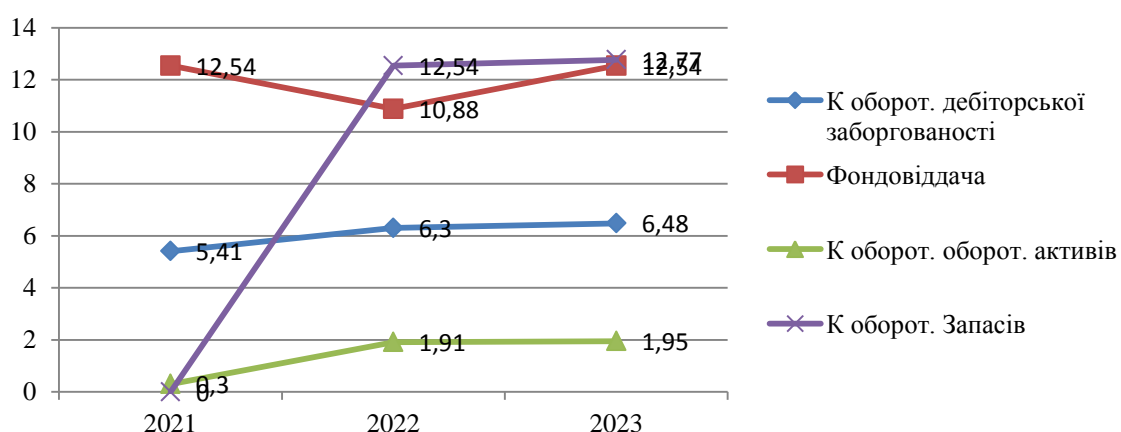

Рисунок 2.4 – Динаміка коефіцієнтів ділової активності ТОВ «Клауд Кастл» за 2021-2023 роки

Джерело: складено за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

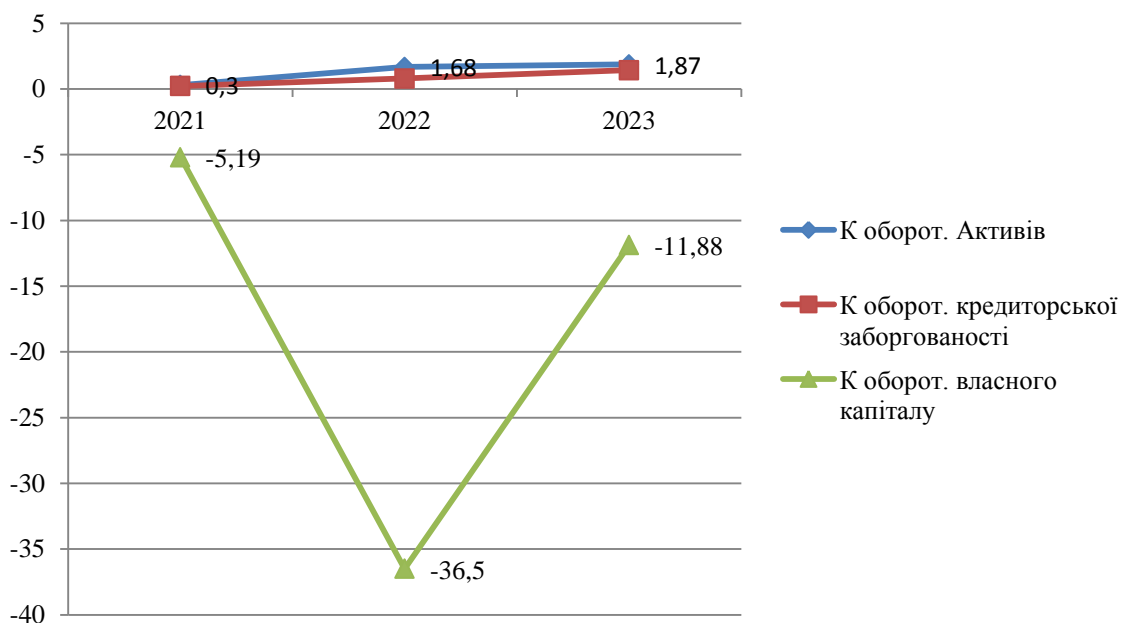

Рисунок 2.5 – Динаміка коефіцієнтів ділової активності ТОВ «Клауд Кастрл» за 2021-2023 роки

Джерело: складено за звітністю ТОВ «Клауд Кастрл», м. Луцьк (Додаток А-В)

Показником, який показує наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства є рентабельність [37]. Відповідно, чим вищі коефіцієнти рентабельності – тим ефективніша діяльність підприємства. Тому, на сьогоднішній день, підприємство повинно прагнути добитися більш високих показників, а керівництво повинно визначати шляхи їх зростання [7].

Слід відмітити, що загальноприйнятих значень рентабельності, на які можна орієнтуватися при аналізі, не існує. Тому зростання усіх показників рентабельності в динаміці за звітні періоди розглядають як позитивну тенденцію. Оцінюючи рентабельність продажів на основі показників прибутку і виручки від реалізації, розраховують коефіцієнти рентабельності всієї продукції в цілому або окремих її видів. Як і у випадку з рентабельністю капіталу, існує багато показників оцінки рентабельності продажу, що зумовлено вибором того чи іншого виду прибутку.

Коефіцієнти рентабельності та їх динаміка представлені у таблиці 2.10, на рисунку 2.6.

Таблиця 2.10 – Показники рентабельності ТОВ «Клауд Кастрл» за 2021-2023 роки

Показники	Норматив	2021	2022	2023	Відхилення (+,-)	
					2022/2021	2023/2022
Коеф. рентабельності власного капіталу	↑	-1,12	-0,68	-0,5	0,44	0,17
Коеф. рентабельності діяльності	↑	-0,22	-0,33	-0,01	-0,11	0,32
Коеф. рентабельності продукції	↑	-0,27	-0,1	-0,02	0,17	0,08

Джерело: пораховано за звітністю ТОВ «Клауд Кастрл», м. Луцьк (Додаток А-В)

На основі проведених розрахунків доцільно відзначити, що коефіцієнти рентабельності (рисунок 2.6) мають однакову тенденцію щодо зростання, хоча і мають від'ємне значення. Покращення цього показника свідчить про підвищення ефективності діяльності компанії.

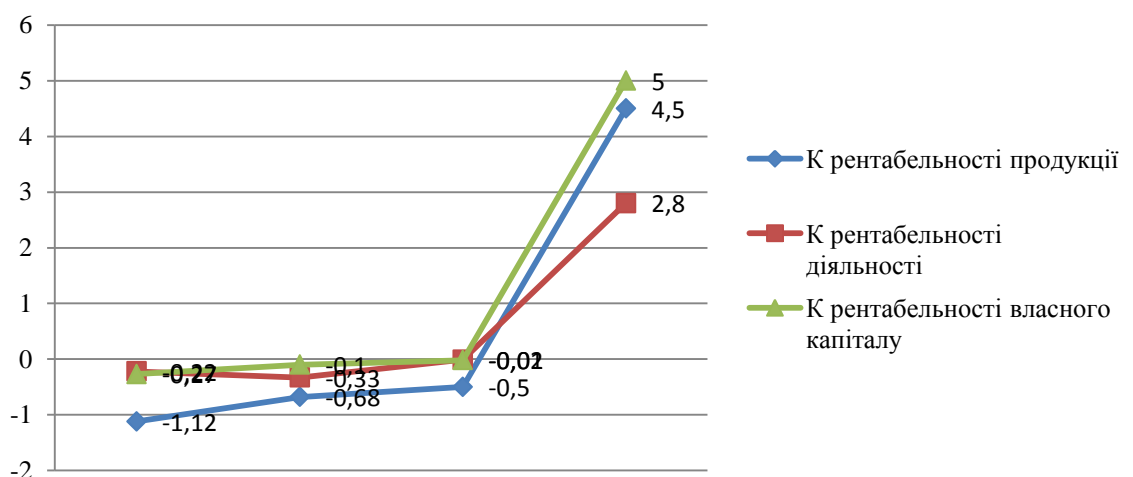

Рисунок 2.6 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «Клауд Кастрл»

Джерело: складено за звітністю ТОВ «Клауд Кастрл», м. Луцьк (Додаток А-В)

2.2 Шляхи покращення фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл»

Для більш повної оцінки фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл» доцільно використати оцінку ймовірності банкрутства підприємства. На сьогодні найбільш відомою моделлю є оцінювання фінансового стану з акцентом на банкрутство підприємства – це «Двофакторна модель діагностики фінансового стану підприємства Альтмана».

Дана модель розроблена на основі множинного аналізу дискримінант, використовуючи лише два показники у залежності: коефіцієнта фінансової залежності та коефіцієнта покриття. Дана залежність має наступний вигляд:

$$\text{КПБ} = - 0,3877 - 1,0736 \text{ КПЛ} - 0,0579 \text{ КФЗ}, \quad (2.1)$$

де КПБ – це комплексний коефіцієнт (показник) банкрутства;

КПЛ – показник ліквідності поточної;

КФЗ – коефіцієнт фінансової залежності.

Таблиця 2.11 – Показники ТОВ «Клауд Кастл» для побудови двофакторної моделі Альтмана

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
КПЛ	0,8	0,8	0,9
КФЗ	1,06	1,14	1,06
КПБ	-1,3	-1,31	-1,42

Впродовж досліджуваного періоду з 2021 по 2023 рік підприємство вважається фінансово стійким, оскільки розраховані показники є меншими 0, то ймовірність банкрутства ТОВ «Клауд Кастл» є меншою, аніж 50 %.

Перевагою даної моделі є її простота у застосуванні, оскільки вимагає наявності невеликого обсягу інформації. Однак тому і є не достатньо точною, тому що не враховує вплив й інших показників (коефіцієнтів), таких як рентабельність, показників ділової активності та забезпеченості власними коштами.

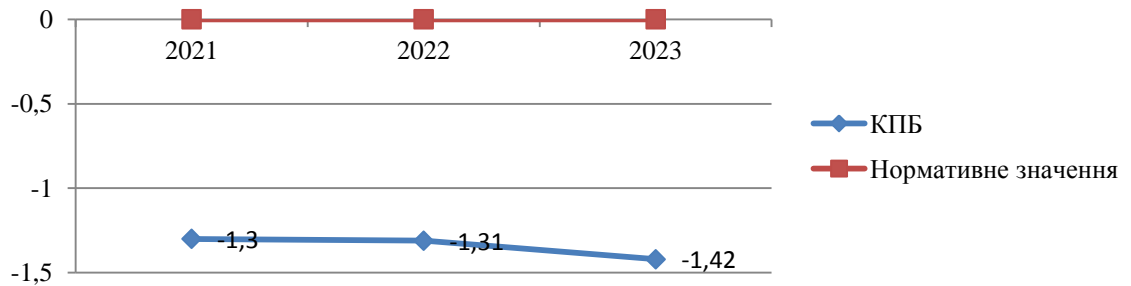

Рисунок 2.7 – Динаміка значень КПБ за двофакторною моделлю Альтмана для ТОВ «Клауд Кастл»

Джерело: складено за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

Виходячи із цього наступним етапом аналізу є застосування п'ятифакторної моделі прогнозування банкрутства Альтмана – «Т-рахунок». Дана модель розраховується наступним чином:

Таблиця 2.12 – Показники ТОВ «Клауд Кастл» для побудови п'ятифакторної моделі Альтмана

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
К1	0,99	0,89	0,81
К2	-0,06	-0,1	-0,2
К3	0,07	-0,02	-0,03
К4	-0,05	0,06	0,06
ТЛ	0,83	1,98	2,2
Інтервальне значення Т-рахунка Альтмана			
до 1,8 – дуже висока ймовірність банкрутства	від 1,81 до 2,7 – висока ймовірність банкрутства	від 2,8 до 2,9 можлива ймовірність банкрутства	понад 3,0 – дуже низька ймовірність банкрутства

Відповідно до розрахунків (таблиця 2.12, рисунок 2.8) можна зробити висновок, що для ТОВ «Клауд Кастл» протягом 2021-2023 років характерний не стійкий фінансовий стан з високою ймовірністю банкрутства.

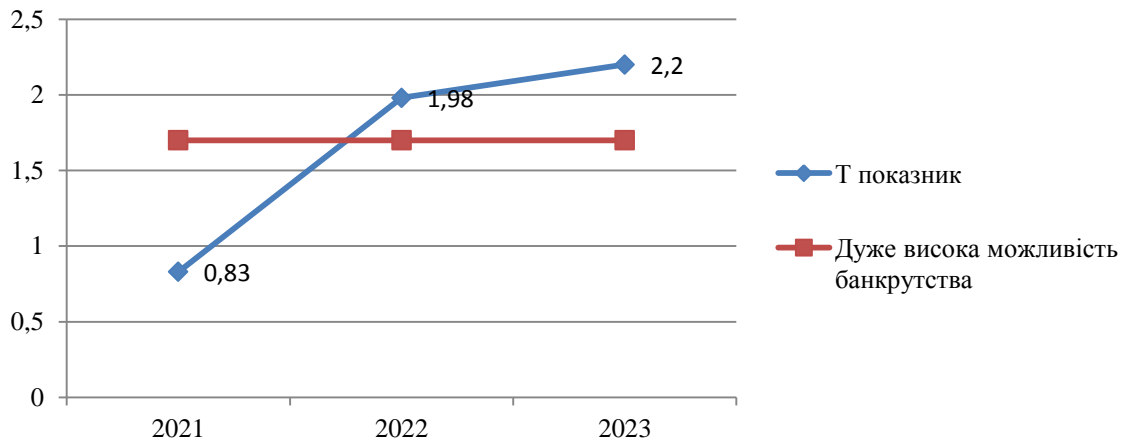

Рисунок 2.8 – Динаміка значення Т-показника Альтмана за п'ятифакторної моделлю для ТОВ «Клауд Кастл»

Джерело: складено за звітністю ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (Додаток А-В)

Доцільним у нашому випадку також є і розрахунок єдиного інтегрального показника фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл» залежно від шести відібраних коефіцієнтів (таблиця 2.13). Чим є ближчим значення показника до одиниці, тим кращим вважається фінансовий стан компанії, і навпаки, наближення показника до нуля свідчить про незадовільний її фінансовий стан.

Таблиця 2.13 – Складові інтегральної оцінки рівня фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл»

Показник	Розрахунок	Норматив	Середнє значення для ТОВ «Клауд Кастл» за 2021-2023 роки
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності - FS1	абсолютно ліквідні активи/поточні зобов'язання	$\geq 0,25$	0,12
2. Коефіцієнт поточної ліквідності - FS2	(кошти + дебіторська заборгованість)/поточні зобов'язання	$\geq 0,5$	0,5
3. Коефіцієнт покриття балансу – FS3	ліквідні активи/поточні зобов'язання	≥ 2	0,85
4. Співвідношення між ліквідними й низько ліквідними активами – FS4	ліквідні активи/низько ліквідні активи	≥ 1	0,9

Кінець таблиці 2.13

5. Забезпечення власним капіталом – FS5	(власний і прирівняний до нього капітал)/підсумок балансу	$\geq 0,5$	-0,1
6. Співвідношення між власними і позичковими коштами - FS2	(власний і прирівняний до нього капітал)/необоротні активи	$\geq 0,5$	0,1
7. Інтегральний показник фінансового стану підприємства - FS2	Σ FS, якщо $\geq 0,725$ – стабільний фінансовий стан $\geq 0,442$ (до 0,725) – нестабільний фінансовий стан $\leq 0,442$ – кризовий фінансовий стан		0,4

Отже, відповідно до розрахунків інтегрального показника – фінансовий стан у ТОВ «Клауд Кастл» є наближеним до кризового, що потребує пошуків шляхів для його оптимізації з метою забезпечення подальшого розвитку компанії.

Розрахунок динаміки показників фінансового стану для підприємств України є обов'язковим, оскільки на його основі слід розробляти та реалізовувати заходи, які спрямовані на швидке підвищення рівня платоспроможності, забезпечення достатньої фінансової стійкості та прибутковості суб'єкта підприємництва, подальшого ефективного розвитку, забезпечення та зростання фінансового потенціалу.

Фінансовий стан передусім залежить від платоспроможності суб'єкта підприємництва, тобто його спроможності своєчасно погашати платіжні вимоги постачальників, здійснювати розрахунки по банківським кредитам, вчасно забезпечувати оплату праці персоналу, сплачувати податки та збори. Тобто наявність грошових коштів у суб'єкта господарювання для виконання своїх фінансових зобов'язань відображає його ліквідність. Підприємство можна вважати ліквідним, якщо його поточні активи є більшими за короткострокові зобов'язання [25, с. 133].

Сьогодні, враховуючи нестабільну ситуацію на українських ринках через повномасштабне вторгнення РФ в Україну, багато підприємств стають неплатоспроможними.

До основних причин падаючої платоспроможності вітчизняних підприємств України можна віднести наступне:

- значне скорочення ринків збуту на сході та півдні України;
- різке зменшення платоспроможності споживачів;
- закриття та переміщення великих підприємств із передових зон військових дій;
- скорочення виробничих потужностей через закриття дочірніх підприємств та підприємств-партнерів (постачальників);
- зменшення доступу до джерел національних природних ресурсів;
- велике податкове навантаження, що зумовлене, в тому числі, і введенням додаткового військового збору тощо.

Подальша дестабілізація економічної ситуації унаслідок війни загрожує розгойдуванням курсу гривні та відповідними подальшими негативними наслідками для фінансового стану підприємств. Хоча Україна в теперішніх умовах продовжує і надалі отримувати значні надходження валютної виручки від експорту олії та зернових, а ціни на сталь і залізну руду на світових ринках, у порівнянні з останніми роками, відновили помірне зростання, загострення економічної ситуації викликає нестабільність на валютному ринку, що нівелює вплив цих сприятливих факторів.

Зважаючи на дестабілізуючі фактори, національна валюта продовжує утрачати свою вартість та збільшується курсова різниця щодо долара.

Через все, що вищеназване, досить гостро постає питання щодо погашення українськими підприємствами їх кредиторської заборгованості. Відомо, що на сьогодні найбільшу частку у майні більшості підприємств складають саме позикові кошти. А їх формування ще було в умовах відносної стабільності національної валюти, що давало можливість брати кредити у іноземних валютах.

Зважаючи на теперішню економічну ситуацію, пов'язану із значними стрибками та коливаннями національної валюти, суб'єкти підприємництва опинилися у надзвичайно важкому становищі. Проте, разом із тим,

потрібно зауважити, що нестабільний фінансовий стан на підприємствах України був характерним й раніше, до початку повномасштабного вторгнення, яке тільки посилює ці процеси. Основними причинами цього були [7; 14; 15]:

- невиконання підприємствами плану по випуску та реалізації продукції;
- падіння доходів населення;
- зростання собівартості продукції підприємства;
- незадовільне фінансове управління підприємством;
- високий рівень оподаткування (податковий тиск);
- неефективний збутовий маркетинг;
- низький рівень використання підприємством його основних фондів;
- низький рівень у кваліфікації персоналу підприємства;
- неефективний склад фондового портфеля;
- неадекватна фінансова стратегія підприємства;
- велика частка позикового капіталу у підприємства;
- зростання дебіторської заборгованості.

Оскільки підприємства не можуть значно вплинути на перебіг війни в Україні, саме тому їм потрібно здійснювати пошук альтернативних методів покращення свого фінансового стану.

Основоположним етапом для покращення фінансового стану сучасних підприємств в Україні та світі є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу. Це дозволяє забезпечити мінімальний рівень фінансового ризику за максимальної рентабельності власного капіталу. Однак оптимальної рекомендація щодо формування такого співвідношення немає, оскільки кожен суб'єкт господарювання має визначати його відповідно до специфіки своєї виробничо-господарської діяльності.

Через військові дії, що проходять в країні, підприємства повинні активно мобілізувати всі свої внутрішні резерви, як явні, так і приховані.

Такий пошук резервів необхідно здійснювати в процесі ґрунтового аналізу всіх складових його бізнес-процесів.

Фінансову стійкість суб'єкта підприємництва можна підвищити за рахунок активізації його збутової діяльності, а саме необхідно звертати увагу на маркетингову політику, що зробить товари підприємства конкурентоспроможними як на національному, так і й на міжнародному ринках. Сприяти цьому можна за рахунок удосконалення рекламної діяльності підприємства, шляхом визначення цільової аудиторії та зосередження уваги на активізації їх інтересу до товару, що випускається цим підприємством.

Фінансове утримання складських приміщень у сьогоденних умовах є досить витратним для підприємств, тому потрібно зменшувати як запаси готової продукції шляхом максимального просування готової продукції від виробника до споживача, так і й виробничі запаси шляхом встановлення довірливих відносин із надійними постачальниками.

Загалом фактори, що мають дестабілізуючий вплив на фінансовий стан підприємства, зокрема ТОВ «Клауд Кастл», представлені на рисунку 2.9.

Також одним із ключових аспектів щодо покращення фінансового стану суб'єкта господарювання є зниження собівартості його продукції (товарів, робіт та послуг), яка прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Даного ефекту можна досягти за рахунок впровадження інноваційної техніки, технології, раціонального використання як матеріальних, так і й трудових ресурсів підприємства, зменшення питомої ваги постійних витрат у собівартості продукції.

Енерго- та ресурсозберігаючі технології є ефективним способом поліпшення свого становища для як для товаровиробників так і продавців товарів.

Рисунок 2.9 – Фактори, що мають дестабілізуючий вплив на фінансовий стан підприємства, зокрема на ТОВ «Клауд Кастл»

Джерело: сформовано автором

Також доцільно приділити увагу питанню дебіторської заборгованості, яка безпосередньо впливає на розмір наявних грошових коштів. Для її оптимізації необхідно вибрати найбільш доцільні терміни платежів і форми розрахунків із споживачами, а саме: попередня оплата, із відстрочкою платежу, за фактом відвантаження продукції

Рисунок 2.10 – Алгоритм дій щодо покращення фінансового стану

ТОВ «Клауд Кастл»

Джерело: сформовано автором

Важливим показником для покращення фінансового стану суб'єкта підприємництва є зростання продуктивності праці. Тому у теперішніх реаліях так важливо зберегти наявний кадровий потенціал. Таким чином, доцільно здійснювати політику у галузі підготовки та перепідготовки кадрового персоналу, що є особливою формою вкладення капіталу.

Підкреслимо, що аналіз фінансового стану підприємства є надзвичайно важливим процесом. За отриманими даними аналізу можна виявити основні напрями, які сприятимуть просуванню товарів на ринках, що дозволить збільшити обсяг їх реалізації та створить реальні передумови для виходу суб'єкта підприємництва з фінансово-економічної кризи й, таким чином, покращити та оптимізувати свій фінансовий стан.

Алгоритм дій щодо покращення фінансового стану ТОВ «Клауд Кастрл» представлений на рисунку 2.10.

З наведеного вище можна зробити наступні висновки. Отже, задовільний фінансовий стан є найважливішою характеристикою діяльності підприємства, яка відображає його конкурентоспроможність. Головними шляхами покращення фінансового стану підприємства є:

- пошук та забезпечення оптимального співвідношення власного й позикового капіталу;
- мобілізація усіх внутрішніх резервів суб'єкта підприємництва;
- оптимізація збутової політики підприємства;
- удосконалення рекламної діяльності для продажу товарів;
- зниження собівартості реалізації продукції;
- оптимізація дебіторської заборгованості підприємства;
- збереження та розвиток кадрового потенціалу;
- вивчення можливостей розширення обсягів та ринків збуту товару.

Розуміння необхідності здійснення аналізу фінансового стану суб'єкта підприємництва та його своєчасний і якісний аналіз є головними для прийняття ефективних управлінських рішень, які спрямовані на вирішення питання обрання напрямку діяльності та подальшого розвитку підприємства, покращення ефективності його функціонування, конкурентоздатності та прибутковості діяльності.

Висновки

Встановлено, що за сучасних умов ринкової економіки все більшої актуальності набуває проблема проведення дієвого аналізу фінансового стану підприємства, який безпосередньо пов'язаний з підвищенням результативності розвитку підприємств.

Виходячи із існуючих ключових положень щодо трактування категорії «фінансовий стан підприємства», під фінансовим станом суб'єкта підприємництва доцільно розуміти багатоаспектне поняття, що характеризується системою взаємопов'язаних індикаторів (показників), що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів компанії для її функціонування та ефективного розвитку.

Найбільш визнаною з наведених видів фінансового аналізу є аналіз фінансово стану з використанням фінансових коефіцієнтів, оскільки вони дозволяють отримати достатньо точний результат за умов їх правильної інтерпретації. На основі проведених досліджень сучасних методик аналізу фінансового стану підприємства ми виділили п'ять груп оціночних показників «Бріф аналізу фінансового стану підприємства»: оцінювання майнового стану підприємства; оцінювання фінансової стійкості підприємства; оцінювання ліквідності; оцінювання ділової активності підприємства; оцінювання прибутковості; оцінювання ризику банкрутства.

За результатами здійсненого аналізу та оцінки основних статистико-економічних показників діяльності малих підприємств України визначено і систематизовано основні проблеми їх функціонування та результатів діяльності. Так, кількість зайнятих працівників на підприємствах (малих) скоротилася у 2022 році у порівнянні з 2021 роком на 0,73%, а вже на початку 2023 року – на 16,71 %. Обсяг реалізованої продукції у 2023 році впав на 18,42%, а збитковість підприємств зросла на 42,53%. Відповідно фінансові результати до оподаткування теж зазнали негативних тенденцій, упавши на 138,93%. Середньозважений показник оборотів діяльності малих

підприємств України у 2023 проти 2022 року знизився із 10,35% (оцінка, отримана в грудні 2023 року) до 1,85%. Водночас третина (34,74%) суб'єктів підприємництва очікує на зростання оборотів у 2024 році.

ТОВ «Клауд Кастл», м. Луцьк (LIMITED LIABILITY COMPANY «CLOUD CASTLE») засноване у січні 2021 року. На дату 31.05.2024 у ТОВ «Клауд Кастл» основний вид економічної діяльності – 47.11 «Роздрібна торгівля у неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами».

Загалом, на основі проведених розрахунків доцільно відзначити, що до основних негативних характеристик фінансового стану з погляду загальної інформації балансу ТОВ «Клауд Кастл» слід віднести наступні. Відбулося зменшення абсолютної величини власного капіталу, зменшення його частки в джерелах формування капіталу, що вказує на низький рівень фінансової стійкості підприємства. Зміна співвідношення власного і позикового капіталу, їх динаміка визначають економічну та фінансову залежність ТОВ «Клауд Кастл» від зовнішніх джерел.

Зменшення частки власного капіталу у джерелах формування капіталу відбулося за таких змін складових пасиву ТОВ «Клауд Кастл»: темп приросту власного капіталу не перевищує темп приросту зобов'язань і забезпечень; власний капітал зменшується (-221,4 тис. грн), а зобов'язання та забезпечення збільшуються (27,82%); власний капітал зменшується повільніше, ніж зобов'язання і забезпечення у 2021-2023 роках; збільшення сум за так званими «негативними» статтями розділу першого пасиву балансу: непокритий збиток (747,1 тис. грн), наявність якого впливає на зменшення величини власного капіталу; відсутність довгострокових кредитів ТОВ «Клауд Кастл» свідчить про зменшення фінансових можливостей підприємства в оперативному маневруванні джерелами покриття його потреб, а отже, про невелику довіру до підприємства з боку комерційних банків й інших кредитних установ.

Відповідно до проведеного бриф аналізу фінансового стану можна зробити висновок, що для ТОВ «Клауд Кастл» протягом 2021-2023 років характерний не стійкий фінансовий стан з високою ймовірністю банкрутства. А відповідно до розрахунків інтегрального показника – фінансовий стан у ТОВ «Клауд Кастл» є наближеним до кризового, що потребує пошуків шляхів для його покращення з метою забезпечення подальшого функціонування та розвитку компанії.

Фактори, що мають дестабілізуючий вплив на фінансовий стан підприємства, зокрема на ТОВ «Клауд Кастл» ми визначили наступні: низька ліквідність активів; неспроможність вчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями; залежність від кредиторів (зовнішніх джерел фінансування); наявність великих обсягів товару на складах; сповільнене обертання фінансових ресурсів на підприємстві; збитковість основної (торгівельної) діяльності; низький рівень рентабельності та ефективності діяльності; недостатня ділова репутація та інвестиційна привабливість у компанії; наявність ризику банкрутства.

Алгоритм дій щодо покращення фінансового стану ТОВ «Клауд Кастл» включає такі елементи: реагування керівництва підприємства на поточний фінансовий стан компанії; стимуляція підсистем інформаційного, організаційного, аналітичного та ресурсного забезпечення компанії; установлення цільових значень індикаторів (показників) та шляхів їх оптимізації (зменшення витрат і максимізація чистого прибутку; зміна структури пасивів компанії у сторону нарощення частки власного капіталу, збільшення його оборотності та дохідності; збільшення рентабельності діяльності компанії; збільшення ліквідності діяльності компанії; збільшення фінансової стійкості компанії; зменшення рівня ризику банкрутства підприємства; оптимізація витрат на продаж; забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів для реалізації товарів). Важливим завершальним етапом є забезпечення контролю досягнення запланованих результатів та здійснення оцінки та аналізу результативності реалізованих заходів щодо покращення фінансового стану компанії.

Список використаних джерел

1. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М. Ю. Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 92-100.
2. Бегун С. І. Поняття фінансового стану підприємства. Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки: матеріали ХІХ Міжн.наук.-практ. конференції. – 2014. – С. 262-263.
3. Бегун С. І. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: статистична оцінка. Економічний часопис СНУ імені Лесі Українки. – 2020. – № 3 (23). – С. 168-176.
4. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану / Т. В. Безбородова // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 1 – С. 1-7.
5. Білик М. Д., Павловська Н. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2015. – 592 с.
6. Болюх М.А., Бурчевський В.З. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2011. – 540 с.
7. Ведення бізнесу під час війни в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://chamber.ua/ua/news/rezultaty-ostannoho-opytuvannia-palaty-87-kompaniy>.
8. Готра В. В. Діагностика фінансового стану підприємства та напрямки його покращення / В.В. Готра, В. В. Ріпич, А. В. Економіка та суспільство. 2017. – № 8. – С. 219-223.
9. Денисенко М. П. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств / М. П. Денисенко, О. В. Зазимко // Науковий журнал «Агросвіт». – 2015. – № 10. – С. 52-58.
10. Деева Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
11. Жулин О. В., Зеленюк-Джунь Л. В. Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств і перспективи їх розвитку. Бізнес-інформ. 2020. № 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-174_180.pdf.

12. Кальна Т. А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки. Економічний аналіз. – 2014. – Т. 15(2). – С. 13-18.
13. Кириленко О. П. Фінансове забезпечення підприємств водопостачання та водовідведення в умовах бюджетної децентралізації / О. П. Кириленко // Фінанси України. – № 3. – 2015. – С. 88-101.
14. Килимник І. І. Практичні проблеми в галузі житлово-комунального господарства та шляхи їх вирішення / І. І. Килимник // Open Journal System. – 2015. – № 1. – С. 48-50.
15. Кіндрацька Г. І., Білик М. С. Економічний аналіз: підручник, 3-тє вид., доп. Київ : Знання, 2020. – 487 с.
16. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю. В. Ковтуненко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 8/2. – С. 40-41.
17. Конєва Н.О., Шаповалова І.О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/16_13.pdf.
18. Костенко Ю. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану / Ю. Костенко, О. Короленко, М. Гуль // Економіка та суспільство. – 2022. – № 43. – С.21-28.
19. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Херсон : Фактор, 2007. – 784 с.
20. Кулик Л. С. Діагностика фінансового стану підприємства як основа його економічної безпеки / Л. С. Кулик // Збірник. наук. пр. «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Луцьк: ЛНТУ. – 2017. – С. 21-25.
21. Куцай Н. С. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства / Н. С. Куцай, В. О. Демчук // Modern Economics. – 2021. – № 25. – С. 92-97.
22. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності : монографія. Київ : КНЕУ. – 2011. – 880 с.

23. Лісничук О.А., Нестерчук Т.А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства / О. А. Лісничук, Т. А. Нестерчук // Економіка і суспільство. – 2018. – №18. – С. 454-462.

24. Масленніков Є. І. Забезпечення системи управління фінансовою стійкістю торговельного підприємства / Є. І. Масленніков // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2017. – №1 (35). – С. 96 - 111.

25. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз : підручник для студентів. економ. спец. вищих навч. закладів/ за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид. доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2007. – 704 с.

26. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 504 с.

27. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз : навч. посібник – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 88 с.

28. Рудницька О. М., Біленська Я. Р. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / Рудницька О.М., Біленська Я.А. // Вісник «Логістика», Львів: Вид-во НУ ЛП, 2013. – № 649 – С. 132-138.

29. Рябенко Г. М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства / Г. М. Рябенко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 7. – С. 105-108.

30. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 3-тє вид., доп. – Київ : Знання, 2007. – 668 с.

31. Салига С. Я., Дацій Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 210 с.

32. Сарапіна А. О. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / А. О. Сарапіна // Вісник Хмельницького національного університету. економічні науки – 2013 – № 1. – С. 47-58.

33. Сорока Й. Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання / Й. Й. Сорока // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2015. – Вип. 2. – С. 363-367.

34. Стащук О. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану / О. Стащук, Н. Жигар. –

Економічний часопис ВНУ імені Лесі Українки. – 2022. – № 3 (31). – С. 12-17.

35. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 815 с.

36. Карачарова К. А. Сутність та особливості управління фінансовим станом підприємства / К. А. Карачарова, Л. В. Наливайко // Економічний аналіз. – 2016. – Т. 23. – № 2. – С. 126-130.

37. Філімоненков О. С. Фінанси підприємства: навч. посібник. Київ: Кондор, 2015. – 400 с.

38. Цар О. З. Аналіз динаміки фінансового стану підприємства України / О.З. Цар // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2016. – № 3. – С.221-238.

39. Чепка В. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи / В. Чепка, І. Свідерська, Ю. Гавриленко // Інвестиції: практика та досвід. – 2020. – № 19-20. – С. 96-102.

40. Чепка В. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу / В. В. Чепка // Економіка і суспільство. – 2017. – №12. – С. 649-655.

41. Шило В. П., Верхоглядова Н. І. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. – 240 с.

42. Яцух О. О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки / О. О. Яцух, Н. Ю. Захарова // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2018. – № 3. – С. 173–180.

43. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrstat.gov.ua/>.

44. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/>.

45. Brazhna, L. V. (2023). Analysis of the development and financial condition of enterprises during the war period. Economics, management and administration, № 2 (104), 79–85.

46. Features of the analysis of the financial state of the enterprise under the conditions of limited information security. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/545>.